



DATOS IDENTIFICATIVOS

Complementos para a Ensinanza do Debuxo

Materia	Complementos para a Ensinanza do Debuxo			
Código	P02M066V12242			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Arte e Debuxo			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	8	OB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Ezquieta Llamas, Iciar			
Profesorado	Ezquieta Llamas, Iciar			
Correo-e	iciarezquieta@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Complementos para a Ensinanza das Artes e unha materia transversal que ofrece unha revisión dos contidos abordados ao longo do Mestrado de Educación Secundaria, a través da óptica, da práctica docente e do achegamento a o traballo de profesionais da ensinanza, que exercen en distintos niveis educativos, nos que esta presente a ensinanza das Artes.

A materia pretende dar a coñecer exemplos da posta en práctica dos currículos de Artes, Debuxo Técnico ou Educación Plástica a través de traballos e exercicios reais de clase, poñendo en relación os contidos de ditas materias con propostas e metodoloxías concretas de traballo.

Finalmente, Complementos para a Ensinanza das Artes aborda unha serie de contidos que son necesarios para o exercicio da docencia, pero que tenden a ser esquecidos ou relegados no desenvolvemento da carreira de Belas Artes, como poden ser o Debuxo Técnico, as aplicacións pedagóxicas das distintas técnicas artísticas ou o conxunto de ferramentas informáticas de autor, que habitualmente utilízase na creación de recursos educativos.

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
B10	Diseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
B14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
C1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C2	Comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e as posibles disfuncións que afectan a aprendizaxe.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.

C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C9	Participar na definición do proxecto educativo e nas actividades xerais do centro atendendo a criterios de mellora da calidade, atención á diversidade, prevención de problemas de aprendizaxe e convivencia.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Relacionar os contidos dos DCB con propostas concretas de traballo.	B1
Relacionar as etapas de desenvolvemento dos adolescentes coas actividades a desenvolver na aula.	B2 C1 C2 C4
Coñecer as dinámicas de traballo na ESO, no Bacharelato e nos Ciclos de Formación Profesional.	B2 B10 B14 C1 C2 C4 C5 C9
Coñecer o traballo de distintos profesionais da ensinanza no eido da Plástica, as Artes e o Debuxo dende a súa experiencia.	B2 B10 B14 C5 C8 C9
Manexar diferentes ferramentas para a creación de presentacións e recursos educativos propios.	B1 B2 C3 C4 D2
Desenvolver habilidades para falar en público.	B2
Analizar e experimentar formas de ensino-aprendizaxe nos novos escenarios culturais.	B2 B10 C2 C3 C4 C5
Utilizar as plataformas web apropiadas para compartir, intercambiar e almacenar os distintos tipos de arquivos.	B2 D3
Utilizar ferramentas 2.0 como soporte para a educación e o aprendizaxe a distancia.	B2 C3 C5 D1 D3
Traballar en equipa.	B2 C8 D3
Crear redes de aprendizaxe informal que sirvan de complemento e soporte ao aprendizaxe formal.	B2 B10 C2 C3 C4 C5 C8 D3

Contidos

Tema

Adecuación das artes plásticas os novos medios dixitais.	Estratexias e metodoloxías na didáctica do debuxo. Creación de ferramentas para traballar no eido das artes dende unha perspectiva actual.
Interacción linguaxe visual, artes plásticas e comunicación.	Contidos curriculares da educación artística para a elaboración de materias didácticos. Actividades plásticas e recursos O libro como obxecto: concepto e formalización. Factores que interveñen no proceso creativo. Experimentación y estratexias gráficas. Ferramentas dixitais e comunicación.
Repercusións educativas na sociedade actual. A obra de arte no seu contexto.	Arte contemporáneo, museo e educación. Contextos non formais para a educación artística. Transferencia de coñecemento erudito ó coñecemento escolar. O/a artista-docente como axente educador. das clases maxistras ás clases interactivas.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	25	35
Traballo tutelado	7	25	32
Debate	2	0	2
Prácticas con apoio das TIC	5	20	25
Presentación	3	15	18
Cartafol/dossier	0	40	40
Seminario	5	10	15
Aprendizaxe colaborativa	8	25	33
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Desenvolvemento dos temas e contidos da materia a través de explicacións apoiadas mediante exemplos e imaxes.
Traballo tutelado	Exercicios e prácticas guiadas con recursos educativos, materiais e técnicas propias da ensinanza das Artes, do Debuxo ou da Educación Plástica.
Debate	Posta en común e reflexión sobre os temas e contidos desenvolto durante as sesións teóricas e prácticas.
Prácticas con apoio das TIC	Prácticas na creación de recursos educativos a través de aplicacións online, gratuítas ou libres.
Presentación	Presentacións, exposicións públicas e prácticas.
Cartafol/dossier	Recompilación do traballo do/a estudante co obxectivo de amosar o traballo realizado na creación do material didáctico, onde se recollen os progresos e logros. A recompilación debe incluír contidos elixidos polo alumno/a, os criterios de selección e evidencias de autorreflexión.
Seminario	Actividade enfocada ao traballo sobre un tema específico, que permite afondar ou complementar contidos da materia.
Aprendizaxe colaborativa	Procedementos de ensino que parten da organización da clase en pequenos grupos mixtos e heteroxéneos onde o alumnado traballa de forma coordinada entre si para desenvolver tarefas académicas e afondar na súa propia aprendizaxe.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas e seguemento do traballo.
Traballo tutelado	Sesións de tutorización Realizaranse por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa. Cando o desenvolvemento das clases o permita a atención persoalizada farase de xeito presencial, poñendo en común dúbidas, correccións e fomentando a comunicación.

Prácticas con apoio das TIC	Execución de prácticas a través das TIC. Sesións de tutorización Realizaranse por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa. Cando o desenvolvemento das clases o permita a atención persoalizada farase de xeito presencial, poñendo en común dúbidas, correccións e fomentando a comunicación.
Cartafol/dossier	As sesións de tutorización realizaranse por medios telemáticos , baixo a modalidade de concertación previa. Cando o desenvolvemento das clases o permita a atención persoalizada farase de xeito presencial, poñendo en común dúbidas, correccións e fomentando a comunicación.

Avaliación					
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Lección maxistral	Os coñecementos adquiridos nas sesións maxistras reflectiranse no traballo desenvolvido polo alumnado.	10	B1 B2	C5	
Traballo tutelado	Traballo no que o/a alumno/a ou un grupo de alumnos/as diseña e elabora materias didácticas para a ensinanza das artes en relación ao curriculum. Traballo colaborativo	30	B1 B2 B10 B14	C1 C2 C3 C4 C5 C8 C9	D1 D2 D3
Debate	Percepción atenta, racional, comportamento do alumnado, ante o desenvolvemento das competencias comunicativas e expositivas.	5	B1 B2 B10 B14	C1 C2 C3 C4 C5 C8 C9	
Prácticas con apoio das TIC	creación de recursos educativos, farase entrega dos recursos elaborados durante as clases, terase en conta a realización de consultas sobre as dificultades atopadas no traballo autónomo.	10	B2 B10	C3	D2
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o/a docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	15	B1	C2 C3 C4 C8	D1 D2 D3
Cartafol/dossier	Documento no que o/a alumno/a analiza o traballo realizado para a consecución do material didáctico, reflexiona sobre a efectividade do prototipo deseñado e autoavalía a aprendizaxe adquirida. Valóranse a estrutura e claridade do documento, o nivel de profundización nos contidos tratados e a capacidade de relacionalos coa súa aprendizaxe.	20	B1	C1 C2 C3 C4 C9	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que siga a avaliación continua terá que entregar todos o traballos, exercicios e probas para ser avaliado nesta modalidade, así como cumprir coa asistencia obrigatoria.

Para superar a materia será necesario obter unha media de 5 calculando as porcentaxes detalladas en cada un dos bloques de

avaliación. É imprescindible ter un 4 como nota mínima en cada un dos bloques para que se proceda a calcular a nota media.

Os alumnos/as que non tiveran asistido ou non cubran a porcentaxe obrigatoria de asistencia durante o curso académico ordinario, deberán superar una proba de contidos teóricos que lles dará dereito á valoración do resto de entregas.

De non ter superada a materia en primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na segunda convocatoria.

O alumnado que opte pola modalidade non presencial, (avaliación global) deberá superar unha proba/ traballo escrita de contidos mínimos teóricos que lle dará dereito á valoración do resto de entregas. Para coñecer o detalle dos contidos e avaliación das entregas terán que contactar, ao inicio da materia, co profesorado responsable concertando tutorías.

Segunda convocatoria

No caso de alumnos/as, que aínda asistindo regularmente a clase e presentando as entregas parciais puntualmente non logren

superar a materia, deberán presentar na segunda convocatoria so aquelas entregas nas que non alcanzasen a nota mínima de 5. As notas das partes aprobadas conservaráselles durante unha convocatoria, igualmente se procederá coas probas cos alumnos/as que presentándose a avaliación global en 1ªconvocatoria non teñan superado a materia.

As datas de exames pódense consultar na web do mestrado <http://mpe.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

- Ken Robinson, **Out of Our Minds: Learning to be Creative**, 2ª ed., Capstone Publishing Limited, 2011
- Kaj Johansson, Peter Lundberg, Robert Ryberg, **Manual de producción gráfica, recetas**, Ed. Gustavo Gili, 2004
- Bruno Munari, **Diseño y comunicación visual**, 2ª ed., Gustavo Gili, 2016
- de la Calle, Ricard, **La mirada inquieta**, 1ª ed., Universitat de Valencia, 2011
- Hernández, F, **Educación y cultura visual**, Octaedro, 2003
- Aguirre, I., **Teoría y prácticas de la educación artística**, Octaedro, 2005
- Trilla, J.; Gros, B.; López, F.; Martín, Mª. J, **la educación fuera de la escuela. Ámbitos no formales y educación social**, Ariel Educación, 2003
- DONDIS, D.A, **La sintaxis de la imagen. Introducción al alfabeto visual**, 10ª ed, Gustavo Gili, 1992
- WICK, Rainer, **Pedagogía de la Bauhaus**, Alianza, 2007
- Hockney, David.; Gayford, Martin, **Una historia de las imágenes**, 1ª ed, Siruela, 2018
- Munari, Bruno, **Fantasía**, 2ª ed, Gustavo Gili, 2018
- VV.AA, **Dibujo: Artes Plásticas y Visuales. Complementos de formación disciplinar**, Graó, 2011
- Martín Prada, J., **Prácticas artísticas e Internet en la época de las redes sociales**, Akal, 2015
- Nancy, J, **El arte hoy**, Prometeo Libros, 2015
- Martín Prada, J, **Otro tiempo para el arte. Cuestiones y comentarios sobre el arte actual**, sendemá, 2012

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

- Estratexias Didácticas I: O Ensino/P02M066V12243
- Estratexias Didácticas II: Autoavaliación, Crítica e Análise/P02M066V12244
- Innovación e Investigación na Ensinanza Secundaria: Música e Debuxo/P02M066V12241

Materias que se recomienda ter cursado previamente

- Desenvolvemento Psicológico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/P02M066V12102
- Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/P02M066V12103
- Orientación e Función Titorial/P02M066V12101
- Sistema Educativo e Educación en Valores/P02M066V12104